

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag om resandeavgift.

Under vårsessionen 1972 beslöt landstinget hos landskapsstyrelsen hemställa om en allsidig utredning över möjligheterna att främst för miljövärdande ändamål erhålla utökade inkomster till landskapets enskilda medel samt häröver eventuellt inkomma med förslag till landstinget. Med anledning av detta beslut tillsatte landskapsstyrelsen i maj 1972 en kommitté med uppdrag att utreda olika alternativ för att främst för miljövärdande ändamål erhålla inkomster till landskapets enskilda medel. Kommittén som antog namnet "Kommittén för utredande av miljövärdens finansiering" avgav sitt betänkande den 10 oktober 1972 (Kom.bet.nr 3/1972).

I betänkandet berördes fyra olika alternativ för finansiering av miljövärderna i landskapet, nämligen

- 1) att av inresande till landskapet uppbära en särskild miljöavgift;
- 2) att av resande uppbära en särskild härbärgeringsavgift;
- 3) att av de medel som inflyter i form av vinstmedel till Ålands penningautomatförening anslå en viss del för miljövärd; samt
- 4) att i ordinarie budgeten öka anslagen för miljövärdande ändamål med beaktande av att turistnäringens utveckling medför ökade inkomster för statsverket.

Av dessa olika alternativ har de under 3 och 4 punkterna nämnda åtgärderna i någon mån redan förverkligats. Sålunda har landskapslagen om lotterier undergått en sådan ändring att användningen av penningautomatföreningens vinstmedel icke längre är bunden till vissa i lagen uppräknade ändamål.

Frågan om den finansieringsutväg som innebar uppbärande av en resandeavgift har däremot ännu icke lett till någon lösning. I landskapsstyrelsens framställning med förslag till enskild årsstat för landskapet Åland (Ls framst. nr 9/1973-74 Lt) konstaterade landskapsstyrelsen:

- att behov av ökade inkomster för miljövärd ändamål föreligger,
- att ett flertal andra ändamål finns, för vilka avgiften skulle kunna användas,
- att förutsättningar för en frivillig avgift i detta nu inte föreligger och

- att de juridiska förutsättningarna för avgiftens generella genomförande är osäkra och kan fastslås först sedan lagstiftningen prövats i vanlig ordning.

Emellertid beslöt landskapsstyrelsen efter omröstning att under höstsessionen icke förelägga landstinget framställning i ärendet, bland annat med den motiveringen att en resandeavgift skulle inverka negativt på den turisttrafik, som tillför en stor del av landskapets inbyggare många ekonomiska fördelar.

I finansutskottets betänkande med anledning av förslaget framhölls bland annat:

"Bland de oklara frågorna är utformningen av en eventuell lagstiftning, d.v.s. huruvida redan lagens antagande innebure att avgift skulle uppbäras eller om detta skulle förutsätta särskilt beslut av landstinget. Bland de av landskapsstyrelsen diskuterade huvudprinciperna nämnes inte denna fråga. Majoriteteten synes ha utgått från att en lagstiftning även skulle innebära omedelbar uppbörd och stannat vid frågan om skälighet och riktighet av en avgift i dagens situation.

En lagstiftning i ärendet torde dock kunna utformas så att beslutet om själva uppbörden kan fattas särskilt för sig utgående från de vid varje tidpunkt gällande förutsättningarna. Man kan ha olika uppfattning därom huruvida dagens läge talar för någon form av avgift eller inte men huvudfrågan vore enligt utskottets uppfattning att klarlägga lagstiftningsbehörigheten."

Landskapsstyrelsen har i sin nya sammansättning på nytt upptagit frågan till avgörande och har efter omröstning beslutat avlämna en framställning som beträffande utformningen överensstämmer med ovan nämnda synpunkter. Landskapsstyrelsen föreslår sålunda antagande av en lag, vilken skulle tillämpas först efter det landstinget därom fattat ett särskilt beslut. Vid utformningen av lagförslaget har landskapsstyrelsen utgått från tre huvudprinciper:

1) att resandeavgiften skulle uppbäras av samtliga rederier som idkar passagerartrafik mellan landskapet och utlandet, oberoende av rederiernas hemort;

2) att den tid under vilken resandeavgiften skulle uppbäras får infalla mellan den 31 mars och den 1 oktober och att i lagen skulle stadgas om avgiftens maximistorlek; samt

3) att de medel som inflyter genom resandeavgiften skall tillfalla landskapets enskilda medel och användas i huvudsak för miljövårdsändamål och för främjande av turism i enlighet med vad landstinget därom besluter vid antagande av årsstaten.

Till sin natur är resandeavgiften en näringssskatt, varom stadgas i 23 § 1 mom. självstyrelselagen. Enligt detta stadgande äger landskapet rätt att för sina behov använda inkomsterna från närings- och nöjesskatter samt landstinget rätt att besluta om dessa skatter.

Såsom tidigare anförts skall alla rederier som bedriver passagerartrafik på Åland drabbas lika av avgiften. Härvid uppstår frågan huruvida icke-åländska rederier bedriver sådan verksamhet i landskapet att den kan betraktas som näring. Upprätthåller ett icke-åländskt rederi kontor på Åland är detta fallet men om ett sådant rederis fartyg endast anlöper åländsk hamn uppstår frågan huruvida detta är tillfyllest för att betraktas som sådant idkande av näring, för vilken näringsskatt kan uppbäras.

Enligt 1 § 2 mom. landskapslagen om rätt att bedriva näring i landskapet Åland (4/57) avses med näring varje självständig med god sed förenlig och av lagen tillåten fortsatt verksamhet som avser ekonomiskt värv. Härav kan den slutsatsen dras att ifall fartyget endast vid något enstaka tillfälle anlöper åländsk hamn, är det icke fråga om näring i den mening som lagen avser. Men enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör en upprepad regelbunden trafik, även om den endast innebär att fartyget avlämnar och tager ombord passagerare, väl anses uppfylla kriteriet "fortsatt verksamhet, som avser ekonomiskt värv". På den grund kan ett icke-åländskt rederi, som bedriver regelbunden trafik på Åland anses bedriva näring i landskapet, även om denna verksamhet på grund av olika vedertagna principer och internationella fördrag icke medför skyldighet att exempelvis göra näringsanmälan eller att erlägga inkomstskatt i landskapet. En sådan uppfattning finner även stöd i formuleringen av 9 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland, i dess lydelse den 5 december 1969 (55/69).

Då ifrågavarande avgift kommer att begränsas till en enda näring i landskapet är det ändamålsenligt att avgifterna även används för ändamål som på sätt eller annat befrämjar denna näringsgren. Den ursprungliga avsikten med förslaget till resandavgift var även att genom en sådan avgift skaffa resurser för att eliminera negativa följder av den ökande resandeströmmen till landskapet. Detta skulle främst ske genom en satsning på miljövården.

I en bilaga till det förutnämnda betänkandet, har miljövårdsnämnden närmare redogjort för hur medlen kunde användas i miljövårdande syften. Härvid har man särskilt understrukt behovet av att inlösa ur miljövårdssynpunkt värdefulla vatten- och landområden. Därutöver har miljövårdsnämnden framhållit behovet av medel för bemästrande av problemen i anslutning till avfallshantering, allmän renhållning, vattenvård samt skötseln och bevakningen av naturskyddsområden.

Förutom att avgifterna skulle skapa förutsättningar för att förbättra miljöskyddet borde dessa medel även användas för att befrämja turismen. Detta skulle ske genom att använda medlen för att gynna lokaliseringen av turistanläggningar i olika delar av landskapet, för att få till stånd särskilda turisttrafikmedel inom skärgårdsområdet och för att även på andra sätt utveckla turistnäringen i landskapet. Landskapsstyrelsen föreslår att i landskapslagen skulle ingå ett allmänt stadgande om att i stöd av lagen uppburna medel skall användas för miljövård och för främjande av turism på sätt landstinget vid antagande av den enskilda årsstaten besluter. Landstinget skulle härvid även kunna anslå dessa medel som landskapsbidrag åt kommunerna för nämnda ändamål.

Detaljmotivering.

1 §. Resandeavgiften skulle uppbäras endast av de trafikföretag som idkar regelbunden trafik mellan hamn inom landskapet och utlandet. Regelbunden trafik har i lagförslaget definierats så att den är regelbunden i lagens mening om turlista för densamma offentliggjorts.

2 §. Resandeavgiften skulle utgå på grundval av antalet passagerare som redaren under den av landstinget fastställda tiden transporterar till hamn inom landskapet. Avgift skulle därvid icke utgå för passagerare ombord på fartyg, som direkt fortsätter sin resa till riket. Ett stadgande härom har för klarhetens skull införts i 2 § 2 mom.

3 §. För att främja resandet under lågsäsong skulle redan i lagen föreskrivas att landstinget icke kan besluta om att avgift uppbäres mellan den 1 oktober och den 31 mars.

För att berörda redare skall vara medvetna om att avgiftens storlek är begränsad föreslås ett stadgande om att avgiften ej får överstiga två mark per passagerare.

Av lagförslaget berörda redare bör i god tid bli informerade om den avgift som kommer att uppbäras för att på förhand kunna beakta avgiften då de fastställer biljettprisernas storlek. På den grund föreslås att beslut om avgift träder i kraft först den nittionde dagen efter det beslutet fattades.

4 §. Resandeavgiften debiteras av landskapsstyrelsen på grundval av den anmälan om antalet inresande redaren blir skyldig att inlämna för varje kalendermånad under vilken avgiften uppbäres. En sådan anmälan skulle inlämnas senast före utgången av därpå följande månad. Inbetalningen av avgiften skulle göras inom trettio dagar från det redaren erhållit del av landskapsstyrelsens beslut.

5 §. På samma sätt som stadgas i 4 § 2 mom. landskapslagen om

apoteksavgift i landskapet Åland (6/47) skulle landskapsstyrelsen kunna fastställa avgiften enligt ett uppskattat antal passagerare, ifall redaren inom föreskriven tid och trots uppmaning därefter försummar att inge anmälan om antalet passagerare. Detsamma gäller även i det fall ett mindre antal än det verkliga uppgivits.

7 §. Besvär över landskapsstyrelsens beslut rörande resandavgift skall anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Härvid har stadgandet formulerats i överensstämmelse med vad som gäller besvär över landskapsstyrelsens beslut om fastställande av apoteksavgift. Stadgandet överensstämmer även med bestämmelserna rörande besvär över länsstyrelsens beslut i de fall då länsstyrelsen såsom första instans handlägger skatte- och avgiftsärenden.

8 §. Ifall högsta förvaltningsdomstolen avlyfter eller nedsätter resandavgiften skall landskapsstyrelsen återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents ränta. Detsamma gäller i det fall att resandavgiften eljest erlagts utöver fastställt belopp.

Preskriptionstiden för resandavgiften skulle vara densamma som gäller skatter och avgifter i allmänhet, nämligen fem år efter utgången av det kalenderår, då åtgärd för fastställelse av avgiften bör ha ägt rum.

I denna paragraf upptagna bestämmelser har utformats med 13 § landskapslagen om apoteksavgift i landskapet Åland som förebild.

9 §. Den såkallade straffröntan för försummelse att erlagga resandavgiften inom föreskriven tid, skulle i likhet med för övriga skatter och avgifter uppgå till tolv procent.

10 §. Enligt 13 § 11 p. självstyrelselagen för Åland äger landstinget rätt att i landskapslag utfärda bestämmelser om bötesstraff och ut sättande av vite och annat äventyr inom rättsområden, hänförda till landskapets lagstiftningsbehörighet. På grund härav föreslås straffpåföljden för överträdelse mot i lagförslaget ingående bestämmelser eller i stöd av därav utfärdade bestämmelser bli böter, såvida strängare straff för gärningen ej i annan lag är stadgat.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om resandavgift.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Allmänt.

1 §.

Idkare av regelbunden passagerartrafik med fartyg mellan utländsk

hamn och hamn inom landskapet Åland är skyldig att till landskapet såsom näringskatt erlägga resandeavgift enligt vad i denna lag stadgas.

Trafik anses vara regelbunden, om turista för densamma har offentliggjorts.

I 1 mom. avsedd trafikidkare benämnes i denna lag redare.

2 §.

Resandeavgiften utgår med visst belopp per passagerare, som med anlitande av redaren tillhörigt eller av honom upphyrtd fartyg anländer från utländsk hamn till åländsk hamn under den tid då avgift enligt 3 § är påbjuden.

För passagerare som skall trasiteras via åländsk hamn erlägges icke resandeavgift.

3 §.

Resandeavgift uppbäres för den tid och till det belopp, som landstinget genom särskilt beslut fastställer med iakttagande av att tiden skall förläggas mellan den 31 mars och den 1 oktober samt att avgiften ej överstiger två mark per passagerare.

Landstingets beslut om uppbärande av resandeavgift träder i kraft tidigast på nittionde dagen efter det beslutet fattades.

2 kap.

Uppbörd.

4 §.

Sedan landstingets i 3 § nämnda beslut trätt i kraft äger redare för varje kalendermånad avgiften uppbäres senast före utgången av därpå följande kalendermånad till landskapsstyrelsen anmäla antalet av i 2 § avsedda passagerare.

På grundval av den i 1 mom. nämnda anmälan fastställer landskapsstyrelsen resandeavgiften för den månad anmälan avser. Härefter skall avgiften erläggas inom trettio dagar från det redaren erhållit del av landskapsstyrelsens beslut. 5 §.

Försunmar redare att inom städgad tid tillställa landskapsstyrelsen i 4 § nämnd anmälan och inlämnas icke sådan efter uppmaning eller är det uppenbart att ett mindre antal passagerare än det verkliga har uppgivits, äger landskapsstyrelsen befogenhet att fastställa resandeavgiften enligt ett uppskattat antal passagerare.

Landskapsstyrelsens beslut om uppbörd av resandeavgift skall delgivas sålunda att redaren med mottagningsbevis tillställles protokollsutdrag försett med behörig besvärsundervisning.

-7-

3 kap.

Användningen av genom resandeavgifter influtna medel.

6 §.

I stöd av denna lag uppburna medel skall på sätt landstinget i samband med antagande av enskild årsstat närmare besluter användas i huvudsak för miljövard och för främjande av turism eller för beviljande av landskapsbidrag åt kommun för sådana ändamål.

4 kap.

Särskilda stadganden.

7 §.

Över landskapsstyrelsens i stöd av denna lag fattade beslut kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen senast före klockan 12 den trettionde dagen efter delfåendet.

Beslutet går oaktat anförda besvär omedelbart i verkställighet.

8 §.

Har högsta förvaltningsdomstolen avlyftat resandeavgift eller nedsatt densamma skall landskapsstyrelsen återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents årlig ränta därpå från betalningsdagen till dagen för återbetalningen.

Har resandeavgift eljest erlagts utöver det fastställda beloppet, skall det för mycket erlagda beloppet jämte ränta, beräknad såsom i 1 mom. nämnas, på ansökan återbäras till redaren.

Har resandeavgiften på grund av att antalet passagerare uppgivits oriktigt fastställts för låg, bör avgiftens belopp rättas och redaren åläggas att inbetala tillägget, dock senast under det femte kalenderåret efter utgången av det år, då den avgift som skall rättas, debiterats eller hade bort debiteras.

9 §.

Försummas erläggandet av resandeavgift inom utsatt tid, skall på det förfallna beloppet i avgiftstillägg erläggas tolv procents årlig ränta, räknat från den dag, då avgiften senast hade bort erläggas, till betalningsdagen.

Om avskrivning av resandeavgift besluter landskapsstyrelsen.

10 §.

Den som bryter mot stadgandena i denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser straffas med böter, där ej för gärningen eller försummelsen annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

11 §.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Mariehamn $\frac{1}{2}$ den 4 mars 1974.

På

landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r å d

Lagberedningschef

Alarik Häggblom

Sune Carlsson.